

VLAAMSE OVERHEID

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

[2014/207646]

2 DECEMBER 2014. — Definitieve opname van beeldhouwwerk van de 16e eeuw in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap

Bij besluit van de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel van 2 december 2014 betreffende de definitieve opname van roerende goederen in de lijst in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap wordt bepaald:

Enig artikel. De volgende roerende goederen worden als definitieve maatregel opgenomen in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap in hoofdafdeling 1, individuele voorwerpen; afdeling 4, artistiek erfgoed:

1°	a)	korte beschrijving:	Jan van Stevensweerth (of atelier), toegeschreven aan, <i>H. Christophorus</i> , 1530, eik, gepolychromeerd, 300 × 250 cm;
	b)	motivatie:	dit beeld van de H. Christophorus is ongetwijfeld het meest monumentale en behoort tot de belangrijkste beelden van het land. Het is zeldzaam daar het de Beeldenstorm van 1566 overleefde. Christophorus was op het einde van de middeleeuwen de meest populaire onder de '14 noodhelpers'. Een blik naar de Heilige volstond om zich te beschermen tegen een schielijke dood. De kunstenaar bracht in deze H. Christophorus de discrepantie naar voor tussen de fantastische geest en de officiële liturgische vormen, zoals we deze op het einde van de middeleeuwen kennen. Zo draagt het werk bij tot de instandhouding van het collectieve geheugen. De monumentaliteit van dit standbeeld gaat terug naar de 13e-eeuwse beelden zoals deze in Racour en Hannut bewaard zijn. Andere beelden vinden we in Huy, Oostham, Neeroeteren en Colen-Kerniel. Het beeld heeft dus ook een schakelfunctie. Resten van de originele polychromie zijn fragmentarisch bewaard, wat het werk een bijzondere artistieke waarde verleent;
	c)	bewaarplaats:	Bocholt, Sint-Laurentiuskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
2°	a)	korte beschrijving:	Jan van Stevensweerth (toegeschreven aan), <i>Jezus in het graf omringd door H. Vrouwen en twee engelen met de instrumenten van de Passie</i> , steen, gepolychromeerd (een restauratie van ca. 1910 voorzag het Heilig Graf van een vernieuwde polychromie), ca. 1530-1540, 88 × 174 cm;
	b)	motivatie:	over de beeldhouwwerken van Bree bezit men geen enkel document. Waarschijnlijk werd dit kunstwerk opgericht ter herinnering van de grote hervormer der sepulchrijnen, Jan van Abroek, kanunnik in de Orde van het Heilig Graf. Dankzij deze orde van het Heilig Graf kreeg dit thema aandacht van kunstenaars. Dit beeldhouwwerk heeft dus een belangrijke waarde voor de instandhouding van het collectieve geheugen. De handen van de engelen en de Heilige Vrouwen, alsook de rijkelijk versierde kledij met goudbelegsel en de gouden en zilveren kettingen om de hals vinden wij terug bij de H. Barbara te Maaseik. De tegenwoordigheid van deze twee kunstwerken op korte afstand van elkaar doet, naast de traditionele toeschrijving aan Jan van Stevensweerth, een Noord-Limburgs atelier veronderstellen, dat wel eens onder de noemer van de school van Maaseik-Bree wordt geplaatst, waarvan de scheppingen een bijzondere originaliteit hebben. Dit beeldhouwwerk werd vervaardigd in een stilistische overgangperiode. Nog archaisch in de weergave van Maria Salome, doen het bonnet, het keurslijf en de opengewerkte mouwen van Magdalena hedendaags aan. De verwantschap met het werk te Maaseik, alsook de kopie van dit Heilige Graf in de kerk van Grote-Brogel, verlenen dit kunstwerk een schakelfunctie;
	c)	bewaarplaats:	Bree, Sint-Michielskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
3°	a)	korte beschrijving:	Anoniem, <i>H. Alena</i> , ca. 1500-1510, hout gepolychromeerd (polychromie van recentere datum), 91 cm;

	b)	motivatie:	<p>dit beeld heeft een zeldzame waarde daar het, naast dat in de Sint-Denijskerk te Vorst, de enige zestiende-eeuwse sculpturale voorstelling is van de Heilige Alena in Vlaanderen. Haar zeldzame voorkomen wordt verklaard door de zeer plaatselijke aanbidding te Dilbeek, Vorst en Affligem tijdens de 16de eeuw. Volgens de legende wordt Alena's vader, Levold (of Harold), immers gezien als de stichter van de parochiegemeenschap te Dilbeek.</p> <p>Waarschijnlijk ontstond het beeld omstreeks 1500-1510, de naam van de beeldhouwer is niet bekend, en ook de keurstempel ontbreekt. De plooienvol, het gelaat en het puntige schoeisel zijn nog uitgevoerd in een laatgotische traditie, terwijl de vierkante halsuitsnijding, het borstjuweel, het gehaakte haarnet met de gekrulde boord en de neervallende sluier op een mode wijzen die rond de eeuwwisseling bijval vond en reeds de Renaissance inluidden;</p> <p>De H. Alena heeft een grote schakelfunctie door haar gelijkenis met de H. Barbara in de Onze-Lieve-Vrouw van de Rijke Klarenkerk te Brussel. Andere gelijkenissen, die haar schakelfunctie benadrukken, zijn de H. Margareta van de Kapellekerk te Brussel en de H. Magdalena uit het Cluny Museum te Parijs;</p>
	c)	bewaarplaats:	Dilbeek, Sint-Ambrosiuskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
4°	a)	korte beschrijving:	<p>Meester van Neeroeteren, <i>H. Christophorus</i>, ca. 1520-1530, eik, 172 cm, de originele polychromie werd verwijderd, de wijsvinger van de rechterhand van het Jezuskind ontbreekt;</p>
	b)	motivatie:	<p>het Christoffelbeeld is de meest monumentale creatie uit het beeldenpatrimonium van de Sint-Lambertuskerk, en behoort samen met deze van Bocholt en Oostham, tot de merkwaardigste beelden van ons land.</p> <p>Het werk van de Meester van Neeroeteren toont verwantschap met zowel het werk van de Meester van Elsloo als dat van Jan van Stevensweerth.</p> <p>De <i>H. Christophorus</i> dient als uitgangspunt voor de groepering van een aantal beelden rond de kunstenaar, waaronder deze in de kerk van Neeroeteren, zoals de <i>apostelen</i>, <i>Salvator Mundi</i>, <i>H. Sebastiaan</i>, <i>H. Rochus</i>, <i>H. Antonius</i>, <i>H. Jacobus</i> en het <i>Marianum</i>.</p> <p>Wanneer men het beeld vergelijkt met de beelden van Heinsberg en Bree, kan men goed de stilistische evolutie volgen van de kunstenaar tussen 1520 en 1530.</p> <p>Te Neeroeteren laat de kunstenaar het duidelijkst zien hoe hij een meer monumentale en zware richting vertegenwoordigt. Hierdoor krijgt het Christoffelbeeld een grote ijkwaarde.</p> <p>Het beeld is verwant met de <i>Sint-Ambrosius</i> te Bocholt, de <i>Sint-Thomas</i> te Oostham, en verder de Christoffel-beelden te Hoei, Racour, Hannuit en 's-Gravenbrakel. Het werk heeft dus een grote schakelfunctie.</p> <p>Vereerd als schutspatroon van de reizigers, werd de Heilige aangeroepen tegen de plotse dood. Door zijn populariteit in de middeleeuwen behoort het beeld van deze Heilige tot het collectieve geheugen;</p>
	c)	bewaarplaats:	Neeroeteren, Sint-Lambertuskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
5°	a)	korte beschrijving:	<p>Anoniem, <i>Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën</i>, ca. 1540-1550, hout, gepolychromeerd, 70 cm, doorsnede medaillons: 38 cm;</p>
	b)	motivatie:	<p>Als enige 16e-eeuwse sculpturale representatie van dit thema (waarbij de smarten worden voorgesteld door middel van medaillons) heeft dit beeld een grote zeldzaamheid.</p> <p>Als getuige van de devotie voor de Zeven Smarten in de zestiende eeuw behoort het tot het collectieve geheugen.</p> <p>De kunstenaar bleef onbekend, maar het burgerlijk karakter van de Madonna duidt op een Brabantse afkomst. Stilistisch draagt zij zowel de kenmerken van de late gotiek, als van de beginnende renaissance.</p> <p>Zij is verwant met de <i>Piëta</i> van de Sint-Jacobskerk te Schuurhoven, en de Kapellekerk te Brussel. Daardoor heeft dit beeld te Sint-Truiden een schakelfunctie;</p>
	c)	eigendomssituatie:	privébezit;

6°	a)	korte beschrijving:	Anoniem, <i>H. Job en H. Maria Magdalena</i> , ca. 1525-1530; steen, gepolychromeerd, 177 × 87 × 43 cm;
	b)	motivatie:	dit werk is een prachtige en zeldzame getuige van de steensculptuur in Vlaanderen uit het begin van de zestiende eeuw. Het is ook de meest monumentale voorstelling van de heilige Job in Vlaanderen, toegeschreven aan een beeldhouwer van Brabantse afkomst. Andere standbeelden bevinden zich in Wezemaal zelf (ca. 1400), de Onze-Lieve-Vrouwe-kerk te Sint-Truiden, de Sint-Salvatorskerk te Brugge, te Neerlinter en in het meisjesweeshuis te Luik;
	c)	bewaarplaats:	Wezemaal, Sint-Martinuskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
7°	a)	korte beschrijving:	Hendrik Rosen of atelier (toegeschreven aan), <i>H. Florentius</i> , Ca. 1520, eik, gepolychromeerd, 115 cm;
	b)	motivatie:	dit beeld heeft een zeldzame waarde daar het de enige voorstelling is van de heilige in Vlaanderen. Florentius wordt weergegeven als een glimlachend en rijk personage, een jonge edelman die leefde tijdens de regering van Karel V. Rond 1520 verschijnen in Brussel gelijkaardige figuren op wandtapijten, wat doet vermoeden dat het beeld van Brabantse afkomst is. Traditioneel wordt het beeld toegeschreven aan het atelier van Hendrik Rosen. De <i>H. Florentius</i> van Zoutleeuw heeft een grote schakelfunctie door zijn verwantschap met de <i>H. Rochus</i> uit de kerk van Rillaar, dat eveneens de kenmerken draagt van het atelier. Door zijn discrete polychromie en vergulding heeft dit beeld een grote artistieke waarde;
	c)	bewaarplaats:	Zoutleeuw, Sint-Leonarduskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
8°	a)	korte beschrijving:	Anoniem, <i>Marianum</i> , ca. 1535, hout, gepolychromeerd;
	b)	motivatie:	het <i>Marianum</i> van Zoutleeuw behoort tot een type sculptuur dat zeldzaam is geworden in onze regio's. In de zestiende eeuw was het gebruikelijk het <i>Marianum</i> te vervaardigen met aan beide zijden een voorstelling van de <i>H. Maagd</i> . Slechts enkele exemplaren in Vlaanderen zijn in deze conditie bewaard, zoals te Neeroeteren en te Zoutleeuw. De vervaardiger van het kunstwerk is niet bekend, maar de stilistische vormeigenschappen wijzen op een ontstaan in een Rijnlands atelier rond 1535. Dit <i>Marianum</i> heeft een grote ijkwaarde door de aanwezigheid van het wapenschild op het voetblok van de <i>H. Maagd</i> . Het is het wapenschild van Martin Wilré, die in de Sint-Leonarduskerk zijn laatste rustplaats heeft, en de opdracht gaf voor verscheidene kunstwerken in deze kerk. Het <i>Marianum</i> zelf was een uiting van de rozenkransdevotie, die door broederschappen van de H. Rozenkrans, in het bijzonder de dominicanen, rond 1500 werd gepredikt in Rijn- en Maasland. Maria is hier de symbolisering van de katholieke leer. Als middelares van de genade, 'per marianum Christi', vertrappelt zij onder haar de draak, en beveelt ze de devotie voor de rozenkrans. Het <i>Marianum</i> van Zoutleeuw heeft dus een grote waarde voor het collectieve geheugen. Zij heeft eveneens een grote schakelfunctie door haar gelijkenis met de <i>Mariana</i> in de Sint-Sebaldkerk of de Sint-Laurentiuskerk in Nuremberg, toegeschreven aan Veit Stoss. Ook in het huis van deze kunstenaar werd een verwant exemplaar bewaard. Door haar rijke polychromie heeft het <i>Marianum</i> van Zoutleeuw een grote artistieke waarde;
	c)	bewaarplaats:	Zoutleeuw, Sint-Leonarduskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
9°	a)	korte beschrijving:	Daniël Mauch (1477-1540), Marteldood van de Heilige Catharina, H. Catharina begraven door engelen (retabelluiken), Duitsland, ca. 1530, notelaar, 94 × 73 cm; 94,6 × 72,7 cm, Inv. MMB.0235 en MMB.0236;

	b)	motivatie:	<p>deze twee reliëfs vertonen virtuositeit in de uitvoering. Zij zijn zeldzaam daar zij de enige retabelfragmenten zijn die aan het leven van de H. Catharina zijn gewijd. Daar de H. Catharina in de middeleeuwen één van de meest populaire heiligen was en de iconografie van de twee taferelen, die waarschijnlijk deel uitmaakten van een retabel, nauw geïnspireerd is op de <i>Legenda Aurea</i> van Jacopo da Voragine, hebben deze kunstwerken een grote waarde voor het collectieve geheugen.</p> <p>De reliëfs zouden kort na 1530 in de Nederlanden zijn ontstaan, maar vertonen in hun drapering en bewogenheid de kenmerken van de latere werken van Daniël Mauch van Zwaben.</p> <p>De motieven van de drapering van Catharina's kleed zijn gekopieerd van een gravure van Veit Stoss, maar variatie in de compositie verleent de beeldhouwwerken een nieuw dynamisme, wat hen een schakelfunctie verleent;</p>
	c)	bewaarplaats:	Antwerpen, Museum Mayer van den Bergh;
	d)	eigendomssituatie:	privébezit;
10°	a)	korte beschrijving:	<p>Jean Mone, <i>Calvarieberg</i>, 1550, Retabel: albast, verguldsel, eikenhout, 103 × 78,56 cm, diepte: 12 cm, Inv. Nr. B/0105;</p>
	b)	motivatie:	<p>dit huisaltaar is een Vlaams werk uitgevoerd in albast in een periode waarin weinig met dit materiaal gewerkt werd (zeldzaamheid). Pas rond 1575 komt er een "industrie" op gang die zich vooral in Mechelen situeert.</p> <p>Dergelijke huisaltaren in albast vinden we slechts enkele malen terug in Vlaanderen, namelijk bij het Oordeel van Salomon in het STAM te Gent, en het retabeltje met de Zeven Vreugden van Maria in de Salvatorskerk te Brugge.</p> <p>De omkadering door middel van twee gegroefde zuilen, versierd tot op een derde van de hoogte, zien we vaker terug in het werk van Jean Mone. Ook het uitgesproken gebruik van renaissance-elementen wijst op een Mechelse afkomst, waar werkplaatsen reeds vroeg de nieuwe vormentaal hanteerden.</p> <p>De weergave van de blaffende hond, als symbool voor het Jodendom, getuigt van een middeleeuwse iconografische bijzonderheid.</p> <p>Door zijn functie als huisaltaar heeft het werk een waarde voor de instandhouding van het collectieve geheugen;</p>
	c)	bewaarplaats:	Mechelen, Stedelijke Musea;
	d)	eigendomssituatie:	overheidsbezit;
11°	a)	korte beschrijving:	<p>Anoniem, <i>Maria met Kind, Heiligen Catharina, Barbara, Maria Magdalena en Agnes</i>, <i>Retabel</i>, Mechelen, ca. 1500, eik, linde, olieverf, corpus: 97,7 × 57,7 cm, luiken: 95,4 × 28,3 cm, inv. MMB.0404;</p>
	b)	motivatie:	<p>dit kleine huisretabel is een typisch voorbeeld van de Mechelse beeldsnij kunst rond 1500. Het is een goed voorbeeld van een volledig bewaard ensemble, en vormt zo een referentie voor andere niet (volledig) bewaarde ensembles, waardoor het een grote schakelfunctie heeft. De gebeeldhouwde heiligen zijn sprekende voorbeelden van een Mechels type heiligenbeeld, namelijk de Mechelse popjes, die omwille van hun lieflijkheid en elegantie zeer gegeerd waren. De drie beeldjes dragen het Mechelse keurmerk, en een wapenschild aan de onderzijde, waardoor het retabel een grote ijkwaarde krijgt;</p>
	c)	bewaarplaats:	Antwerpen, Museum Mayer van den Bergh;
	d)	eigendomssituatie:	privébezit;

12°	a)	korte beschrijving:	Jacob van Cothem (?), <i>Retabel van Averbode</i> , Kast met binnenin een beeldengroep met Christus. De panelen van de twee deuren zijn aan beide zijden beschilderd; eik, olieverf, 1514, H 161 cm × B 170 cm (340 cm met luiken open) × 45 cm, (gesloten), inv. AV.0877, inv. 25 A 1;
	b)	motivatie:	dit retabel heeft maar één hoofdvoorstelling, wat ongewoon is. De uitvoering met één centrale monumentale scène en geschilderde vleugels kent slechts weinige andere voorbeelden in België. De gebeeldhouwde <i>Bewening</i> op het <i>Retabel van Averbode</i> toont veel verwantschap met de geschilderde <i>Bewening</i> op het <i>Schijnwerkersaltaar</i> van Quinten Metsys (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen), en met het <i>Passieretabel</i> in Burgos, dat afkomstig is uit het atelier van van Cothem. Op het gezicht van Jozef van Arimathea na is het geheel vrij goed bewaard gebleven. De goede staat van de originele polychromie verleent aan dit werk een grote artistieke waarde;
	c)	bewaarplaats:	Antwerpen, MAS;
	d)	eigendomssituatie:	overheidsbezit;
13°	a)	korte beschrijving:	Anoniem, <i>Mariaretabel met op zijluiken leven van H. Laurentius</i> , eik, olieverf, gepolychromeerd, ca. 1525, 320 × 80 cm;
	b)	motivatie:	de ongewone iconografische combinatie van het <i>Maria</i> met de Laurentiuslegende, is het resultaat van een assemblage uit het begin van de twintigste eeuw. Het <i>Mariaretabel</i> uit de Kapel van Velthoven te Bocholt werd toen samengevoegd met vijf schilderijen uit het <i>Laurentiusretabel</i> uit dezelfde kerk, alsook een neogotische predella. De volledige weergave van de <i>Boom van Jesse</i> is zeldzaam. Het kunstwerk is als type een echt Antwerps retabel met een eenvoudige indeling en accent op de verticaliteit. Verscheidene beeldjes zijn gemerkt met de Antwerpse handjes. Op de rugzijde van de bak bevat het originele dwarsstuk het merk van de twee handjes en de burcht. Dendrochronologisch onderzoek van de sculpturen in de kast wees uit dat de veldatum van het hout na 1517 moet worden gesitueerd, wat betekent dat het retabel omstreeks 1525 kan zijn vervaardigd. De aanwezigheid van merktekens en het onderzoek verlenen aan dit retabel een grote ijkwaarde. De schakelfunctie blijkt uit de relatie met andere kunstwerken. De geschilderde luiken herinneren aan <i>De legende van Sint-Rombout</i> van Colijn de Coter en zijn atelier en aan het retabel van Orsoy (1500-1510). De marteltaferelen zien we ook terug in het <i>Retabel van de HH. Crispinus en Crispinianus</i> van Passchier Borman in de Sint-Waldetrudiskerk te Herentals en het <i>Retabel van de H. Quirinus van Jan van Velthoven</i> in de Sint-Pieter en Pauluskerk te Loenhout;
	c)	bewaarplaats:	Bocholt, Sint-Laurentiuskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
14°	a)	korte beschrijving:	Jan Demeyere ?, <i>Retabel van de H. Columba van Sens</i> , ca. 1535, hout, gepolychromeerd, 150 × 252 cm;
	b)	motivatie:	dit retabel is zeldzaam in zijn iconografie: de legende van de H. Columba. Deze heilige was van Spaanse afkomst en liet zich dopen in het Franse Vienne. Bij de christenvervolgingen door keizer Aurelianus werd zij in 274 opgesloten en onthoofd. Dit retabel is in een onberispelijke toestand bewaard, en heeft een grote artistieke waarde. De oorspronkelijke polychromie, voornamelijk in de carnatie, werd vrijgemaakt;
	c)	bewaarplaats:	Deerlijk, Sint-Columbakerk;
	d)	eigendomssituatie:	kerkelijk bezit;

15°	a)	korte beschrijving:	Jean Mone, <i>Sacramentsaltaar</i> , 1533, albast, steen, verguld, in zeven medaillons, verdeeld over twee verdiepingen, worden de zeven sacramenten uitgebeeld, daarboven prijken de Kerkvaders en de Evangelisten, in het midden staat het ruitersbeeld van de H. Martinus en daarboven een tabernakel met de eucharistische pelikaan;
	b)	motivatie:	dit altaar uit de Sint-Martinuskerk te Halle is het oudste in ons land bewaard gebleven albasten altaar in renaissancestijl (zeldzaam). Het is ook het enige altaar waar de kunstenaar, de opdrachtgever en datum van vervaardiging op staan vermeld. Het altaar levert ons ook kennis over de stijlevolutie van de kunstenaar, en kan vergeleken worden met andere kunstwerken, die stilistisch of op basis van archiefdocumenten aan Jean Mone worden toegeschreven. Als voorbeelden kunnen we het <i>praalgraf</i> met de ligbeelden van <i>Antoon de Lalaing</i> en <i>Elisabeth van Culenborch</i> te Hoogstraten vermelden, het retabel in de Sint-Michiels- en Sint-Goedelekathedraal te Brussel, de grafombe van Maximiliaan van Hoorn in de Saint-Rémykerk van Kasteelbrakel en het graf van kanunnik de Croÿ in de Sint-Pieterskerk te Edingen. In tegenstelling tot de gotische retabels en sacramentstorens ligt de nadruk hier op het horizontale. De volplastische heiligenbeelden uit de Brabantse retabels werden hier in hoogrelief op een medaillon weergegeven. De strenge indeling in vakken beantwoordt aan de principes van de renaissance. Het aantal personages is beperkt, wat de leesbaarheid ten goede komt;
	c)	bewaarplaats:	Halle, Sint-Martinusbasiliek;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
16°	a)	korte beschrijving:	Passchier Borman, <i>Retabel van de H.H. Crispinus en Crispianus</i> , ca. 1525, eik, 217 × 205 × 47,5 cm;
	b)	motivatie:	dit retabel levert ons kennis over de werking van het ambacht der schoenmakers en leerlooiers van de stad Herentals, wiens patroonheiligen worden uitgebeeld. (collectieve geheugen). De kwaliteit van het snijwerk is verbluffend en zeer gedetailleerd, wat het kunstwerk een bijzondere artistieke waarde verleent;
	c)	bewaarplaats:	Herentals, Sint-Waltrudiskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
17°	a)	korte beschrijving:	Jan van Kessele en Jean vander Couteren, <i>Retabel met de legende van de H. Stefanus</i> , ca. 1522, eik, olieverf, 236 × 203 cm;
	b)	motivatie:	de kerk was vroeger gewijd aan de H. Stefanus, wat het belang van dit retabel voor het collectieve geheugen benadrukt. De geschilderde luiken zijn zeldzaam, aangezien zij het enige bekende oeuvre zijn van de schilder. Het retabel is een goed voorbeeld van de samenwerking tussen verschillende productiecentra (Brussel, Leuven). Het bestaan van archiefdocumenten, het monogram en de merktekens geven dit retabel een grote ijkwaarde. De weergave van interieur en exterieur van laatmiddeleeuwse huizen, van kledij en ziekenverzorging maken van dit retabel een belangrijk document voor de studie van de materiële cultuur. De stijl is fel beïnvloed door Brusselse meesters uit het einde van de 15e eeuw en zeer divers van aard wat op de bijdrage van meerdere kunstenaars wijst. Een fragment in de tweede scène biedt gelijkenis met beelden van de Meester van Hakendover (1400-1410), de verschillende soorten hoeden lijken dan weer afkomstig van David Teniers' boerenfeesten, in het begin van de 17e eeuw. Zowel beeldsnijwerk als schilderijen zijn van uitzonderlijke kwaliteit, wat de artistieke waarde van het retabel ten goede komt;

	c)	bewaarplaats:	Korbeek-Dijle, Sint-Bartholomeuskerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek;
18°	a)	korte beschrijving:	Meester van Lombeek, <i>Mariaretabel</i> , ca. 1520, eik, 245 × 528 cm;
	b)	motivatie:	dit Mariaretabel behoort tot de grootste en mooiste Brusselse retabels. De drieledige bak heeft zowel boven als onder gebeeldhouwde in plaats van geschilderde luiken, wat het kostbare karakter benadrukt van dit meesterstuk. De Brusselse afkomst van het retabel wordt bevestigd door de houten hamer als keurmerk op de onderboord van de kast (ijkwaarde). Traditioneel toegeschreven aan de Meester van Lombeek, is dit retabel eerder een oeuvre van samenwerking tussen diverse artiesten, actief in eenzelfde atelier. Een aantal beeldhouwwerken vertonen een invloed van de traditionele stijl van Jan II Borman, terwijl in andere het Antwerpse maniërisme doorschijnt. De weergave van het patriciërshuis in het tafereel met de Geboorte van de Maagd en andere bescheiden gebruiksoBJECTEN zijn van belang voor de studie van de materiële cultuur en behoren tot het collectieve geheugen. Het retabel van Lombeek-Roosdaal plaatst zich door zijn compositie, kledij en ornamenten in de productie van de laatgotische beeldhouwers. Hier en daar zien we toch enkele tekenen van de renaissance, zoals pilasters, colonnades en raamopeningen. Het lijkt een oeuvre uit het begin van de overgangperiode. Verscheidene beeldgroepen worden hernomen in andere retabels, waardoor dit kunstwerk een grote schakelfunctie krijgt;
	c)	bewaarplaats:	Lombeek-Roosdaal, Onze-Lieve-Vrouwekerk;
	d)	eigendomssituatie:	bezit kerkfabriek.

Tegen dit besluit kan door elke belanghebbende met een aangetekende brief een vordering tot schorsing en/of beroep tot nietigverklaring worden ingediend bij de Raad van State binnen de zestig dagen na kennisgeving van deze beslissing.

VLAAMSE OVERHEID

Cultuur, Jeugd, Sport en Media

[2014/207650]

2 DECEMBER 2014. — Definitieve opname van schilderkunst van de 16e eeuw in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap

Bij besluit van de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel van 2 december 2014 betreffende de definitieve opname van roerende goederen in de lijst in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap wordt bepaald:

Artikel 1. Het volgend roerend goed wordt als definitieve maatregel opgenomen in de lijst van het roerend cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap in hoofdafdeling 1, individuele voorwerpen; afdeling 2, historisch erfgoed:

	a)	korte beschrijving:	Arthur Jan Van Battel, <i>Karel V tronend te midden van zijn territoriale bezittingen</i> , 1517, drieluik, olieverf op paneel, 88 × 58 cm (middenpaneel), 90 × 25 cm (luiken);
--	----	---------------------	--

